

„Myslí si, že jim projde vše.“ A Keller má pro Fialu zprávu. Jinou

- CZ24 News | 12. května 2023

ČESKO: „Je vidět, že strany tohoto typu si mohou dovolit úplně všechno, aniž by jim to připadlo aspoň trochu zvláštní,“ komentuje zásadní tiskovku koalice známý sociolog, bývalý europoslanec profesor Jan Keller. „Zvykejme si na to. Je to demokracie v jejich pojetí. Myslet si něco jiného by mohl jedině populist,“ dodává. Charakter „ozdravného balíčku“ je podle něj takový, že to právě střední vrstvy pocítí velice bolestivě. „Pokud by je chtěla vláda ochránit, peníze v uvedeném rozsahu by od lidí prostě nevybrala. Není to zdaleka jediný bod, ve kterém si pan premiér protřečí. Předpokládám ale, že si to uvědomuje a že divadlo hraje rád,“ komentuje profesor.

Než jsme se dozvěděli, co nás „bolestného“ čeká, koalice hovořila o tom, jak zajistí prosperitu země a přinese profit, který se vyplatí, a ČR dostane zpátky do formy. Dramaticky zahájila koalice sdělování informací za pět minut dvanáct. „Přál bych si, aby 11. květen byl dnem obratu,“ ujistil ministr financí Zbyněk Stanjura. Některým dlouhý úvod tiskové konference, na které kabinet představil konsolidační balíček a důchodovou reformu, připomněl „KSC a ideové plácání“. Jak to vidíte vy, pane profesore?

Je to až zarážející podobnost. Vzpomínám si, jak byly v listopadu 1989 v mnoha výkladech umístěny hodiny nastavené na čas za pět minut dvanáct. Chtělo se tím říct, že poměry jsou naprosto neudržitelné a vyžadují rozhodnou změnu a výměnu těch u moci. Po více než třiceti letech budování prosperity a demokracie jsou hodiny nastaveny opět na stejný čas. Vláda Petra Fialy tím zřejmě chtěla naznačit, že poměry jsou už zase neudržitelné a mělo by dojít k výměně těch u moci. To je jediné logické vysvětlení tohoto gesta.

Ozdravný balíček má zajistit v příštím roce 94 mld. a v dalším téměř 148 mld. navíc do státní kasy. 70 procent úspor tvoří zrušení dotací zejména do podnikatelského sektoru, 14 procent úspory na provozu státu, pak úspory ve mzdách zaměstnanců pracujících ve státní sféře. „Šetříme na platech, na provozu,“ uvedl Stanjura. Víím, že nejste ekonom, ale z pohledu sociologa a člověka, který se dlouhou dobu pohyboval v politice na nejvyšších postech, jsou to dobré zprávy?

Ekonom nejsem a ekonomice rozumím asi tak jako pan Stanjura. Ale umím číst. Přečetl jsem si programové prohlášení koalice SPOLU složené z ODS, TOP 09 a lidovců. Píše se v něm například: „Naši politiku budeme vždy stavět na principu nízkého zdanění práce, které urychlí dohánění západních mezd.“ „Usnadníme život živnostníkům a malým a středním firmám.“ „Garantujeme, že pro dnešní seniory a pro ty, kdo se do penze chystají, se nic nezmění.“ „Vaše důchody ochráníme a budeme je pravidelně valorizovat.“ Ten text dnes působí jako snůška dezinformací. Pochybuji, že by si na něho někdo z vlády ještě vzpomněl.

Balíček by neměl mít dramatické sociální dopady, každopádně zásadně zvyšuje odvody OSVČ, zvyšuje daně z nemovitostí. Zajímavé je, že zvyšují daň z příjmu právnických osob od roku 2025 z 19 na 21 procent. Takže firmám se zvýší daně, až tu budeme mít novou vládu? Co je to vlastně za pravicovou vládu, která zvyšuje daně?

Proč by nemohly zvýšit daně strany, které před volbami slibovaly, že budou chránit svobodu slova, aby po volbách začaly hledat pro svobodu slova vhodné mantinely? Je vidět, že strany tohoto typu si

mohou dovolit úplně všechno, aniž by jim to připadlo aspoň trochu zvláštní. Zvykejme si na to. Je to demokracie v jejich pojetí. Myslet si něco jiného by mohl jedině populist.

Věk odchodu do důchodu chce vláda navázat na dobu dožití s tím, že každý bude vědět, kdy přesně půjde do penze, v roce, kdy se dožije 50 let. Každý důchodce by měl mít garantovanou minimální penzi ve výši 20 procent průměrné mzdy. Takže se dozvím, kdy půjdu do penze, až mi bude padesát let? Jestli jste už četl novinky k důchodům, rozumíte tomu?

Tomu není třeba rozumět. V již vzpomenutém programovém prohlášení SPOLU se o důchodech mimo jiné píše: „Největší výzvou pro naši zemi už dlouho zůstává penzijní reforma. Ta vyžaduje široký společenský konsenzus...“ Vedení pěti demokratických stran se na společném zasedání zřejmě rozhodlo, že mezi sebou našlo široký společenský konsenzus, a proto to tak prostě bude. Bude to závazné i pro vlády, které nastoupí po té současné. To znamená, že strany, které by chtěly řešit problém penzí jinak a třeba kvalifikovaněji, by neměly ani kandidovat. Podle tohoto pojetí demokracie budou moci slíbit svým voličům jen to, co jim jednou provždy ustanovil Petr Fiala a jeho celospolečensky konsenzuální vládní kolektiv.

Jak se předpokládalo, na tiskové konferenci, kde představil kabinet konsolidační balíček a důchodovou reformu, vše začalo vyděšením veřejnosti a slovy Petra Fialy o tom, jak hrozné je zadlužování Česka. Myslíte si, že už se jim podařilo veřejnost dostatečně vyděsit?

Řada států Evropské unie má vyšší státní dluh v poměru k HDP než Česko za vlády tohoto kabinetu. Vloni se státní dluh ČR dostal na 45,2 % hrubého domácího produktu. V celé Evropské unii přitom tento dluh tvořil 85,1 % HDP, v zemích eurozóny 93 % HDP. Jsou to ovšem data unijního statistického úřadu Eurostat, takže pan premiér by jistě řekl, že je nemůžeme brát vážně, a pozval by si statistiky na pohovor.

Konkrétně budou pouze dvě sazby DPH. Zruší se 22 daňových výjimek. Více bude zdaněn alkohol a tabák, premiér sliboval, že zlevní potraviny, bydlení a léky. Přestože u některých daní dojde ke zvýšení, ujistil, že měli na paměti ochranu ohrožených skupin. Co říkáte na vystoupení premiéra Petra Fialy?

Není mi jasné, jak je možné získat zvýšením nejrůznějších daní desítky miliard, a přitom se nedotknout ohrožených skupin. Mezi skupiny ohrožené deklasováním patří ostatně u nás dneska už poměrně velká část těch, kdo se zatím považovali za příslušníky středních vrstev. Charakter „ozdravného balíčku“ je takový, že to právě střední vrstvy pocítí velice bolestivě. Pokud by je chtěla vláda ochránit, peníze v uvedeném rozsahu by od lidí prostě nevybrala. Není to zdaleka jediný bod, ve kterém si pan premiér protiřečí. Předpokládám ale, že si to uvědomuje a že divadlo hraje rád.

Premiér odmítl názory, že by se mělo plošně škrtat všude, i názory, že změny nejsou vůbec potřeba. Je přesvědčen, že jde o přijatelnou cenu za to, že naše republika bude ve formě. Myslíte si, že za vlády Fialova kabinetu se může dostat republika „do formy“?

Obrat „dostat se do formy“ je natolik vágní, že si pod tím může každý představit, co se mu osobně líbí. Myslím si, že to je také jediný důvod, proč byl tento obrat vybrán jako reklama na to dílo, které vláda chystá.

Myslíte si, že lidé se smíří se zvyšováním daní, budou se těšit na nižší ceny u potravin a uvěří tomu, že skutečně budou levnější potraviny a léky? Mimochodem, už se dostává na veřejnost, že energie budou v sazbě 21 procent.

Určitě se najdou lidé, kteří se na to všechno těšit budou. Na prvním místě politici, kteří si s předstihem zvedli platy, takže už dopředu mají vyrovnané ztráty, jež ty ostatní teprve čekají. Já osobně patřím spíše k těm, kdo se těší na demisi vlády. Bude pak zajímavé sledovat, ve kterých velkých firmách a na kterých úředních postech Evropské unie se dnešní vládní politici ocitnou.

Pokud byl rozpočet v rozvratu, jak si mohl kabinet vlastně dovolit nasekat takové dluhy? Na konci dubna skončil státní rozpočet se schodkem rovných 200 miliard korun. Jde o největší dubnový deficit od vzniku České republiky.

Přesto všechno někteří z nich stále tvrdí, že roční schodek se vejde do schválené výše 295 miliard Kč. Od lidí, kteří tak urputně vyzývají k boji proti dezinformacím, je to v tuto chvíli tvrzení velice odvážné.

[ZDROJ](#)